

ЩОДО ПОТРЕБ РОЗШИРЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО ДОГОВОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ЗАПОБІГАННЯ БІЗНЕС-КОНФЛІКТІВ В УКРАЇНІ

О.О. Гулько

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу,
помічник адвоката в Адвокатському об'єднанні «CLS»*

Однією з найактуальніших проблем ведення бізнесу в Україні є внутрішні конфлікти між учасниками товариств, що виникають під час реалізації корпоративних прав, зловживання ними, та, як наслідок, виникнення т.з. «патових» або «тупікових» ситуацій (deadlock). З такою проблемою, зазвичай, стикаються товариства, в яких частки розподілені 50:50 між двома учасниками, а також ті, де учасників більше, ніж двоє, втім жоден з таких учасників не володіє часткою в такому розмірі, якого було б достатньо для прийняття того чи іншого рішення.

На подолання та запобігання таких ситуацій та, як наслідок, поліпшення мікро-клімату ведення бізнесу всередині товариств, законодавець імплементує інститут під назвою «корпоративний договір».

Корпоративний договір (shareholders' agreement) є поширеним інститутом країн англо-саксонського права. Наприклад, у Великобританії, відповідно до Companies Act 2006, такий договір є частиною засновницьких документів та є обов'язковим атрибутом діяльності будь-якої компанії [1]. Головною метою такого договору у країнах англо-саксонського права є деталізація та уточнення Articles of Association, який є аналогом статуту.

Тобто, такий документ покликаний спростити порядок управління компанією, встановити чіткі рамки виконання та реалізації учасниками своїх корпоративних прав, в першу чергу, задля унеможливлення зловживання такими правами, затягування прийняття того чи іншого рішення тощо.

Слід зазначити, що до прийняття нових положень щодо законодавчого закріплення регулювання корпоративних договорів, за-

конодавство України не містило прямої заборони на укладання аналогічних (подібних) угод. Більш того, Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів», що набрав чинності від 18.02.2018 р., Закон України «Про господарські товариства» було доповнено ст. 51-1, яка закріплювала можливість укладання договору про реалізацію прав учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю, що за своєю суттю є аналогом корпоративного договору [2, 3].

17.06.2018 р. набрав чинності новий Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», статтею 7 якого вперше законодавчо закріплено можливість використання саме корпоративного договору. Так, відповідно до зазначеної статті, корпоративний договір – це договір, за яким учасники товариства зобов’язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації. Такий договір є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі. Окрім іншого, корпоративний договір може передбачати умови або порядок визначення умов, на яких учасник має право або зобов’язаний купити або продати частку у статутному капіталі (її частину), а також визначати випадки, коли таке право або обов’язок виникає [4].

Із наведеного поняття можна встановити основну мету корпоративного договору: він надає можливість детально врегулювати порядок продажу часток, обмежити їх розпорядження, а також визначити будь-які інші питання, пов’язані з управлінням та головуванням з певних питань, наприклад, встановити додаткові порівняно з положеннями статуту умови призначення та звільнення директора та членів виконавчого органу товариства та/або додаткові умови для прийняття тих чи інших рішень, особливий порядок їх ухвалення загальними зборами, порядок скликання зборів/засідань відповідного органу з метою запобігання конфліктним ситуаціям, а також домовитися про механізми розв’язання конфліктів у разі їх виникнення.

Таким чином, корпоративний договір може стати одним з найефективніших інструментів сприяння веденню бізнесу, адже, по-перше, лібералізує процес реалізації корпоративних прав учасниками товариств, та, по-друге, його універсальність та відкритість регулювання сприяє попередженню корпоративних конфліктів та захисту прав учасників товариств, що проявляється в тому, що

кожне товариство може безпосередньо встановлювати власні способи та засоби захисту прав учасників, одночасно забезпечуючи застосування усього арсеналу зобов'язально-правових способів захисту, апробованих українською правозастосовною практикою.

Література

1. Companies Act 2006 (с 46) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо корпоративних договорів: Закон України від 23 березня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1984-19>. – Назва з екрана.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
4. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06 лютого 2018 р. № 2275-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. – № 13. – Ст. 69.